

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. iv. De ipsa intellectione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Triplex dubitatio.

Ratio dubitandi primò est, quia ubi diuersa sunt munera, ibi diuersa sunt potentia: intellectus agens & intellectus possibilis habent munera diuersa, cum vnus producat speciem impressam, alter verò cognitionem: ergo diuersa sunt potentia, saltem ex suppositione quod potentia distinguantur ab anima & inter se.

Secundò res materialis non potest producere etiam vt causa partialis effectum spirituale: phantasma est materiale, species intelligibilis est spiritualis: ergo phantasma non est causa etiam partialis specierum intelligibilium. Probatur maior, quia causa partialis debet esse proportionata effectui producendo, & illum continere; res autem materialis non est proportionata rei spirituali.

Tertiò phantasma ex coniunctione cum intellectu vel recipit aliquid, vel nihil. Si nihil recipit: ergo sicut per se solum producere non potest rem spiritualement, ita nec illam potest producere cum intellectu: si recipit aliquid, illud vel est spirituale, vel materiale; si spirituale, non recipitur in phantasmat; si materiale, non facit ad producendam rem spiritualement.

Intellectus agens quid sit.

Dico secundò intellectum agentem non esse aliquid homini extrinsecum, neque aliquid distinctum realiter ab intellectu possibili, sed esse ipsummet intellectum possibilem, à quo formaliter solum distinguitur etiam posito quod realiter inter se distinguerentur potentia anima.

Ratio est, quia id quod producit effectiue species intelligibiles, si est extrinsecum homini, vel est Deus, vel aliqua intelligentia, vt videntur censuisse Platonici apud Marfilium *lib. de immortalitate anima*, à cap. 4. quod statim patet esse incommodum, quia in re naturali non debet statim ad Deum recurri, quando alia causa suppetit. Si autem est aliquid intrinsecum homini, nihil est necesse nouum ponere intellectum, qui huiusmodi species producat; cum idem intellectus, qui producit speciem expressam, possit producere speciem impressam, cuius productionem multi Theologi censent satis obscure illuminare phantasmat, reddere res actu intelligibiles, abstrahere species à phantasmatibus.

Concursus phantasmat.

Dico secundò, esse probabilius, quod phantasma effectiue producit speciem intelligibilem simul cum intellectu agente.

Primò enim phantasma determinare debet intellectum agentem ad productionem specierum; non potest determinare nisi eas efficiendo: ergo efficit partialiter illas species. Probatur minor. Omnis determinatio est actiua, vel formalis: phantasma non determinat formaliter intellectum: ergo determinat effectiue. Minor certa est, quia phantasma non est in intellectu. Deinde formalis determinatio intellectus est ipsamet actio intellectus. Neque phantasma determinare potest exemplariter, quia intellectus agens vt sic esset cognoscitiuus. Deinde sicut species impressa oculo non potest illum determinare nisi effectiue concurrando ad visionem: ergo neque potest phantasma determinare intellectum nisi simul cum ipso concurrando.

Solutio triū dubitationum.

Ad primam respondeo, potentias tunc esse species diuersas, quando munia sunt diuersa & adequata; quando autem non sunt nisi partialia, tunc potentia non sunt diuersa: productio speciei impressa, & productio speciei expressa sunt munia diuersa, sed inadæquata, quorum vnum subordinatur alteri.

A Ad secundam nego effectum contineri necessariò debere totum in causa partiali, sed satis esse vt contineatur in causa totali; quando enim duæ sunt cause partiales conflantes vnam totalem, neutra solitariè spectata continet totum effectum, sed prout alteri iuncta. Itaque phantasma producit speciem spiritualement vt causa partialis, & illam continet si spectetur prout cum intellectu est vna causa.

Ad tertiam respondeo, phantasma per confortum intellectus agentis non recipere quidquam intrinsecum, sed extrinsecum dumtaxat aliquod complementum; quia scilicet iunctum cum intellectu facit vnam causam, & cum eo iungit actionem; in seipso autem nihil recipit.

B

SECTIO IV.

De ipsa intellectione.

P Post obiectum intelligibile, ac species deservientes intellectui, latissimè patet actus illius proprius, qui dicitur intellectionis; reuocari enim hoc loco possent quæcumque in Logica disputabam de natura & veritate ac falsitate enunciationis, de discursu & de actibus scientia aut opinionis. Dixi videlicet iis locis, omnia quæ pertinent ad propriam rationem mentis operationum, quas Logica dirigit; nunc iis omnis confidero primò generatim quidditatem intellectionis: secundò quidditatem cognitionis intuitiue & abstractiue; tertio quidditatem cognitionis comprehensiue; quarto quidditatem cognitionis directæ ac reflexæ; quinto quidditatem cognitionis vnius & plurium; id est quomodo possit intellectus cognoscere simul plura.

§. I.

Quidditas intellectionis generatim sumpta.

E X prima disputatione huius tractatus constat primò, nullam esse posse intellectionem, in qua non sint terminus realis productus, qui dicitur verbum mentis, & est vera qualitas; deinde actio ab eo termino modaliter distincta; & hoc totum in qualibet cognitione necessariò reperiri. Constat secundò, intellectionem sumptam formaliter neque in actione sola consistere, neque in solo verbo mentis, sed in vtroque simul, vt satis ibi probatum est. Quibus positis,

Dico primò intellectionem rectè posse definiti, *Est actus vitalis spiritualis, quo potentia intelligens assimilatur obiecto quod producit.* Verbum autem mentis rectè definiti, *Formalem & expressam similitudinem obiecti, quæ obiectum potentia cognoscens representatur.* De hoc igitur tam eloquenti, tam erudito verbo, quod intellectus silens loquitur, sine vilo sono, sed non sine attentione, multa & scitu dignissima quæri possunt.

E Primò enim quaeritur, quare terminus ille intellectionis vocari soleat verbum, cum tamen alia terminorum potentiarum termini, tamen representatiui sint obiectorum, non soleant appellari verba; quod soli conuenit intellectioni, cuius terminum appellat Augustinus animi cogitationem, & verbum cordis, quod nec Græcum est, nec Latinum; & tamen ab omnibus intelligitur. Damascenus autem *lib. 1. Fidei*, appellat naturale mentis germen.

Respondeo, rationem esse, quia per illam qualitatem

litatem intellectus formaliter sibi manifestat ipsum obiectum; sicut enim tunc externum loquimur verbum cum alteri manifestamus cogitationem animi & obiectum, unde verbum illud appellatur nuncius intelligentiæ; ita verbum internum tunc loquimur, quando non alteri, sed nobis ipsis obiectum manifestamus. Verbum autem diuinum quomodo dissimile in eo sit verbo nostro interno, quia per illud Pater Aternus Filio manifestat obiecta, non sibi, dictum est in tractatu de Trinitate.

Secundò quaeritur, vtrum ita vocetur verbum mentis ex eo quod ipsum dicatur, an verò ex eo quod obiectum per ipsum dicatur.

Respondet verbum ita vocari & quod ipsum dicatur, & quod obiectum per ipsum dicatur: sicut verbum externum & dicitur, & dicit obiectum.

Tertiò quaeritur, quare verbum mentis appellatur species expressa, seu imago & similitudo ipsius obiecti; propterea enim intellectio dicitur esse assimilatio potentie cum obiecto. Omnis notitia, inquit August. lib. 9. de Trinit. cap. 11. similis est rei quam nouit.

Respondet rationem esse, quia sicut imago picta dicitur representare Cæsarem, quia facit ut intueas ipsam, veniat in notitiam Cæsaris; ita ex eo quod per ipsum verbum internum formaliter obiecta cognoscantur, & faciat illa presentia, dicitur verbum illud imago, & similitudo.

Quartò quaeritur, vtrum verbum mentis sit imago, in qua prius cognita, tanquam in speculo videatur obiectum; sicut imago Cæsaris idem ducit in cognitionem Cæsaris, quia ipsa cognoscitur.

Respondet verbum mentis non esse imaginem, in qua prius cognita reluceat ipsum obiectum, & intra eam videatur; sed esse similitudinem tantum formalem, per quam tendit intellectus formaliter & vitaliter in ipsum obiectum, non cognita ipsa imagine. In eo enim differt imago hæc ab imaginibus pictis & à speculis. Ratio est, quia nemo experitur se duo semper cognoscere, deberetque idem accidere oculo, qui propterea cognosceret se videre. Deinde implicat, ut obiectum intuitu ac quidditatiue cognoscatur in verbo mentis, quod est accidens, atque adeò imperfectius obiecto quod est substantia. Denique nulla esset cognitio quæ non esset reflexa, quia semper cognosceret seipsam.

S. II.

Quotuplex sit intellectio, & quomodo fiat.

Tres esse mentis operationes, & non plures, constans & rata est omnium Doctorum sententia, primam apprehensionem, iudicium & discursum.

Ratio tamen dubitandi esse primò potest, quia enthymema, inductio, & exemplum sunt quedam mentis operationes; & tamen neque sunt primæ apprehensiones, nec sola iudicia, ut patet; neque tertiæ operationes, quia in tertiâ mentis operatione vnum infertur ex alio per consequentiam formalem, in qua prædicatum & subiectum vniuntur prius cum aliquo tertio, quod in solo fit syllogismo: ergo plures sunt mentis operationes, quam tres.

Secundò imperium, promissio, & oratio sunt veræ mentis operationes, non autem actus volun-

tatis, ut in morali probatur: non sunt prima, vel secunda, vel tertia: ergo non sunt tres tantum operationes mentis.

Dico secundò tres esse tantum mentis operationes, primam apprehensionem, iudicium & discursum, neque ullam esse operationem intellectus, quæ non sit cognitio, quæ in statu coniunctionis animæ cum corpore semper iuncta est cum aliqua operatione phantasiæ, id est per conuersionem ad phantasmata.

Prima pars de numero ternario mentis operationum sæpe probata est in Logica: quod autem aliqua sit intellectus operatio, quæ non sit cognitio, multi negant Thomistæ. Probatur tamen, quia obiectum intellectus est verum: sed sola cognitio versari potest circa verum: ergo nullus est actus intellectus, qui non sit cognitio. Imperium igitur actus est intellectus connotans actum voluntatis, & illum intimans, & ius quod habes ut tibi obsequar. Cum enim dicis mihi; *Fac hoc*, significas te velle ut hoc faciam, & te ius habere ut ne repugnem decreto tuæ voluntatis, quæ (ut patet) est secunda mentis operatio, & mea voluntas debet esse ut hoc faciam. Oratio item actus est intellectus significans desiderium voluntatis, ut mihi aliquid concedas; significat enim postulatio, quod mea voluntas desiderat ut hoc facias mea causâ, & in hoc mihi gratificeris, quia ego, quia diues es, quia bonus es; hæc enim est petitio. Promissio denique actus est intellectus significans actum voluntatis præstandi hoc quod verbis declaro, & me ad hoc obligandi. Idem dico de gratiarum actione, quæ actus est intellectus significans acceptum beneficium, laudem benefactoris, & voluntatem recordandi ac rependendi aliquid. Tria enim illa complectitur ille actus, beneficium, benefactoris gratiam, & memorem animum eius qui accepit.

Secunda pars est, intellectionem quamlibet animæ, quamdiu informat corpus, fieri per conuersionem ad phantasmata, id est non quam cognosci quidquam ab intellectu, quin imaginatio etiam simul cogitet aliquid, & idolum veluti quoddam obiectum. Sic enim sæpe docet Philosophus, esse necesse, ut intelligens phantasma speculetur; non autem voluit Aristoteles cognosci obiectiue phantasma per operationem ipsius intellectus, sed tantum coniungi semper intellectui phantasmam quamdiu anima conferta est corpori. Sicut enim inquit Nazianzenus orat. 2. de Theologia, impossibile nobis est ut quispiam obram suam præcedat antecedentem, quantum enim sequeris, tantum antevertit; aut ut oculus citra lucem visibilibus coniungatur, aut ut pisces natent sine aqua; ita impossibile est iis qui corpore sunt inclusi, sine rerum corporearum symbolis cum immaterialibus, & insensibilibus coniungi. Aliter etiam explicat Contarenus lib. 1. de immortalitate anime.

Sicut, inquit, foetus quamdiu in vtero est matris, materno nutritur sanguine, quem mater ipsa formauit; quando autem ab ea separatus est, per se capere cibum est aptus: ita intellectus materiæ vnitus & phantasiæ non prodit in actum sine comite phantasia.

Ratio autem à priori est, quia cum anima informet corpus, necesse est ut à corpore pendeant omnes operationes animæ: non possunt operationes spirituales aliter pendere quam exigendo necessariò consortium phantasiæ operantis: ergo necessariò illud exigit consortiū. A posteriori autem omnino constat fatigari caput diuturna contemplatione.

Conclusio
bimembris.

Ternarius
mentis opera-
tionum.

Conuersio
ad phantas-
mata.

templatione, quod non contingeret nisi sensus simul operaretur. Deinde in amentibus & dormientibus turbata phantasia, operationes etiam rationis confunduntur. Similiter in pueris defectus organorum impedit usum rationis. Et hoc ita verum est, ut nulla esse possit etiam sublimissima contemplatio, cui non semper coniuncta debeat esse operatio phantasiæ, ut rectè contra quosdam contemplatiuos probat Suares lib. 2. de orat. c. 11.

Solutio dubitationum. Ad primam respondeo discursum, ut in Logica dixi, rectè diuidi posse in syllogismum, enthymema, inductionem, & exemplum, tanquam in species distinctas: nego enim requiri ad tertiam mentis operationem ut sit discursus perfectus, qui reperitur in solo syllogismo. Enthymema igitur, inductio & exemplum sunt species tertiæ mentis operationis, sed minus perfectæ quàm syllogismus, in quo vnum infertur ex alio ex vi consequentiæ formalis.

Ad secundam responsio patet ex dictis in probatione secundæ partis conclusionis.

S. III.

Quidditas loquutionis intuitiue, & abstractiue, comprehensiue, directæ & reflexæ.

Solis hîc definitionibus contentus ero, quia quæcunque circa istos actus sunt difficultia, tuse in Theologia disputata sunt.

Quinque definitiones. Dico tertid, cognitionem intuitiuam illam appellari, quæ res cognoscitur per proprias species, vel per aliquid æquiualens, & hoc omnino ad illam sufficere; cognitionem abstractiuam eam quæ fit per species alienas; quidditatiuam eam in qua distinctè cognoscuntur essentialia rei alicuius prædicata; comprehensiuiam eam in qua nihil est in obiecto quod lateat cognoscentem, cognitionem directam eam, quæ cognoscitur primò aliquod obiectum; reflexam quæ cognoscitur ipsa cognitio.

Cognitio intuitiua. Primò ergo communiter dicitur cognitio intuitiua esse illa, quæ cognoscitur aliquid in seipso, ut præsens & existens; quod est difficile, quia beatus in Deo videt creaturas etiam possibiles, & intuitiue illas cognoscit: ergo cognoscei aliquid intuitiue potest, quod tamen in seipso non cognosceatur, neque ut existens; cum etiam certum sit res possibiles cognoscei à Deo intuitiue. Germanus itaque character visionis intuitiue is est, ut fiat per speciem propriam, non autem per alienam, vel certè per aliquid quod æquiualeat speciei propriæ: nam species propria representat rem sicuti est: imò representat eam eodem modo ac si esset existens & præsens: ergo quoties obiectum cognoscitur per propriam speciem, id est per speciem productam ab obiecto, vel similem ei quam obiectum ipsum produceret, toties obiectum cognoscitur intuitiue. Sed quia tamen beatus, ut dixi, cognoscit creaturas in omnipotentia, propterea merito addebam visionem intuitiuam fieri per propriam speciem, vel per aliquid æquiualens speciei propriæ, nimirum per aliquid in quo species illa propria contineatur eminenter, sicut omnipotentia continet sine dubio quamlibet creaturam, & eius speciem.

Cognitio intuitiua inadaequata. Vtrum autem cognitio intuitiua, quæ res videtur sicuti est, possit esse inadaequata, ita ut non videantur omnes eius perfectiones, quantumvis inter se sint identificatæ, disputari solet, & præ-

A cipue circa visionem Dei, quam aliqui cum S. Thoma contendunt necessariò terminari ad omnia quæ formaliter sunt in Deo, ita ut nec vna persona videri possit sine alia, nec vnum attributum sine aliis. Alij cum Soto negant cognitionem intuitiuam esse necessariò adæquatam, sed posse videri aliquid vti est in se, sed inadaquate, quam sententiam Scoti esse veriorē, probabam in tractatu de Deo. Et sanè constat, cognitionem illam intellectuam, quæ pendet à sensibus, esse reuerà inadaquatam; dum enim oculus videt albedinem, non necessariò cognoscuntur gradus omnes identificati cum albedine: ergo ad cognitionem intuitiuam non requiritur ut sit adæquata.

B Secundò cognitio abstractiua non appellatur ea quæ cognoscitur vnum, non cognitio formaliter alio, quod ipsi est identificatum; nam illa, ut dixi, esse potest intuitiua, sed abstractiue dicitur cognosci obiectum quoties cognoscitur per species alienas; abstractiua enim cognitio illa est, quæ opponitur cognitioni intuitiue, quam dixi fieri per proprias species, atque adeò esse clarā, & immediatam: cognitio autem abstractiua cum fiat per alienas imagines, obfcura est, mediata, & ænigmatica, quia per eas res non cognoscitur vti est in se, sed ut representatur per speciem alterius, in quo non continetur formaliter, aut eminenter.

C Tertid cognitio comprehensiua est cognitio adæquata obiecto, qualis sine dubio illa sola est, in qua nihil est in obiecto quod lateat cognoscentem; sicut comprehendi dicuntur corpora quando secundum totam molem suam clauduntur à continente, vel secundum omnes suos fines clauduntur ab oculo. Homo autem ille, cuius dum facies videtur, dorsum non videtur, non dicitur comprehendi, teste Augustino *serm. 33. de verbis Domini*.

Simili modo comprehendi dicitur obiectum quando nihil eius latet cognoscentem, cuius notitia quodammodo clauditur & finitur; quidquid enim, inquit idem Augustinus, scientia comprehenditur, scientis cognitione finitur.

D Condiciones autem requisitæ ad comprehensionem, siue ad cognitionem illam adæquatam, vulgò tres esse dicuntur. Prima ut obiectum quod comprehenditur, cognoscatur secundum totam latitudinem intensiuam, siue, ut vulgò dicitur, quantum est cognoscibile. Secunda, ut cognoscatur secundum totam latitudinem extensiuam, id est, ut cognoscantur omnia quæ continentur formaliter, tum eminenter. Tertia ut illa omnia cognoscantur vna cognitione. Quæ tria sanè sunt difficultia, neque satis videntur explicari posse sine multis difficultatibus Theologicis, quas plenè dissolui agens de Deo, & de Christo.

E Quartò, cognitio reflexa propria est intellectus, qui solus potest intelligere suos actus, sicut & voluntas amare potest suum amorem. Sed difficultas grauis est, vtrum etiam eadem cognitio reflexa esse possit supra seipsam, esse nimirum simul tendentia & terminus, obiectum cognitionis & cognitio, quod esse prorsus impossibile demonstrabam olim contra quosdam recentiores, quia nihil referri potest ad seipsum, nihil causare potest seipsum: cognitio autem causatur ab obiecto, quia infinitè ibi essent formalitates, & esset aliqua cognitio extra collectionem omnium cognitionum. Neque licet argumentari à diuina cognitione, quæ propter infinitatem non solum reali-

ter, sed etiam formaliter directa est & reflexa; unde in ea non sunt infinitæ formalitates, quamvis etiam in Deo illæ fortassis non repugnarent, quia Deus vndequeque infinitus est.

S. IV.

An, & quomodo intellectus possit intelligere plura.

Plura obiecta, quæ in vnum coalescant obiectum, cognoscere sine dubio potest simul intellectus. Difficultas est de obiectis totaliter diuersis, quomodo ea percipere simul possit: primò per plures actus, quos eliciat simul plures: secundò per vnicum actum simplicissimum, qui attingat simul plura obiecta, non solum materialia, sed formalia etiam, & totalia.

Triplicis dubitatio.

Ratio dubitandi primò est, quia sicut figura est ultimus terminus quantitatis; sic actus est ultimus terminus potentie: sed non potest idem corpus in eadem sui parte habere simul plures figuras, & plures terminos: ergo idem intellectus non potest habere simul plures actus.

Secundò, possum ob diuersos fines amare idem medium vno actu; possum v. g. simul apprehendere ambulationem tanquam vtilem sanitati, tanquam commodam ad inuisendum amicum, ad obtinendum beneficium, ad hostem fugiendum: ille actus habet plura motiua totalia: ergo similiter actus intellectus habere potest plura motiua totalia. Similiter quando propter multorum intercessionem condono alteri contumeliam illatam, quorum singuli proponunt diuersa motiua, & dico: *Concedo tibi propter illos amicos omnes, qui hoc suadent*: vnus sine dubio actus habet plura motiua formalia.

Tertiò, cum dicitur à me, *Petrus currit*, *Ioannes currit*, *Iacobus currit*; tres illi actus habent tria obiecta distincta: quando autem dico, *illi omnes currunt*, ille actus habet illa eadem obiecta: ergo potest actus vnus habere plura obiecta formalia. Denique species impressa vniuersalis representat plura obiecta; cognosco v. g. album & nigrum, quæ sunt obiecta diuersa: ergo cognitio etiam vnica varia potest habere obiecta.

Conclusio tripartita.

Dico quartò, posse intellectum simul elicere plures actus circa diuersa obiecta; imò & posse simul elicere vnum actum circa plura obiecta materialia; non posse circa plura obiecta formalia, sicque vnus actus non potest distinctè attingere plura obiecta motiua totalia, nec esse v. g. simul actus fidei, opinionis & scientiæ. Tres sunt partes assertionis.

Plures simul actus.

Prima pars de cognitione simultaneâ plurium vt plurimum, id est de pluribus actibus elicitis simul circa plura obiecta, probatur; quia potentia sensitua elicere simul potest plures actus; video enim simul album & nigrum, quod fit sine dubio per plures actus, cum vna imago representare nequeat contraria: ergo etiam intellectus potest simul elicere plures actus, cum non sit minoris actiuitatis quàm sensus.

Plura obiecta materialia.

Secunda pars de cognitione plurium obiectorum materialium per modum vnius, siue quod vnicò actu plura possint cognosci, probatur, quia possum propter Deum amare simul duodecim Apostolos; possum etiam propter idem motiuum amare omnes virtutes: ergo possum etiam vno actu illa cognoscere. Deinde actus non specificatur per obiecta materialia, sed per obiecta forma-

lia: ergo potest vnus actus versari circa plura obiecta materialia sub diuerso motiuo formali. Denique confirmatur ex speciebus impressis vniuersalibus, per quas diuersa representantur obiecta materialia.

Plura obiecta formalia vnius actus.

Tertiam partem de vnicò actu circa plura obiecta formalia negant multi Recentiores, qui sentiunt, posse vnicum actum habere plura motiua totalia, sicque non esse impossibile vt vnus sit actus fidei, opinionis, & scientiæ; quod sanè non placet, quia non potest vnus & idem actus pendere à pluribus causis formalibus adæquatis: plura motiua formalia totalia sunt causæ formales totales diuersæ: ergo non potest vnus & idem actus habere plura motiua totalia. Maior patet, quia non potest vnum compositum habere v. g. plures animas, & esse vnum compositum: ergo vnus actus non potest habere plura obiecta formalia; sicut enim forma se habet ad compositum physicum, sic se habet obiectum formale ad actum; specificat enim actum, & illum constituit. Deinde implicat, vt aliquid sit in duplici specie: si actus haberet plura obiecta formalia non subordinata, esset in duplici specie; nam esset actus fidei, v. g. & scientiæ: ergo, &c. Denique implicat vt aliquid simul sit Angelus & homo: chimæra v. g. implicat, quia non potest aliquid esse leo, draco & capra: ergo non potest aliquid esse simul fides, opinio, & scientia. Probo consequentiam; idè implicat vt aliquid sit leo, draco, & capra, quia leo, draco, & capra sunt essentiæ totales diuersæ: sed fides, scientia, & opinio sunt etiam essentiæ totales diuersæ: ergo si aliquid compositum non potest esse simul leo, draco, & capra, neque potest etiam idem actus esse fides, opinio, & scientia.

Euasio.

Respondent aduersarij fieri posse vnum motiuum formale adæquatum, & vnam speciem adæquatam ex pluribus illis motiuis; posse autem aliquid esse in multiplici specie inadæquata.

Præcludit.

Sed contrà. Sicut non possunt naturæ leonis, draconis, & capræ esse inadæquate, & facere speciem vnam adæquatam; sic plura motiua fidei v. g. opinionis, & scientiæ, quæ in seipsis sunt adæquate, fieri non possunt vnum motiuum adæquatum; non enim maior est ratio vnius quàm alterius: quod probo. Idè naturæ draconis, leonis & capræ non possunt esse naturæ inadæquate coalescentes in vnam naturam adæquatam, quia in seipsis sunt naturæ totales: sed fides, opinio, & scientia sunt etiam naturæ totales: ergo non possunt coalescere in vnam naturam adæquatam. Deinde ista motiua formalia tam non possunt esse vnum motiuum adæquatum, quàm plures animæ non possunt vniri eidem corpori, & facere vnam animam adæquatam: sed certum est, plures animas non posse hoc modo vniri: ergo neque possunt ista motiua sic conuenire in vnum actum. Denique vt ex duabus speciebus fiat vna totalis, necesse est vt vna se habeat per modum actus, altera per modum potentie: sed obiecta ista formalia nullo modo sunt subordinata inter se, neque vnum est actus, alterum potentia: ergo non potest ex illis fieri vna species totalis.

Ad primam respondeo, actum non eodem modo se habere respectu potentie, sicut se habet figura respectu quantitatis; disparitas enim est, quia vna figura excludit aliam, actus autem vnus non excludit alterum, quando non sunt inter se contrarij.

Solutio trii dubitationum.

Ad secundam respondeo, posse idem medium amari vnicò actu ob plures fines confusè cognitos;

